

Het bleef heel stil in het kamertje, toen Japie uitgezongen was.

De jongen stond roerloos tegen de stapel kranten aan met de ogen gesloten. Wat er nog komen zou, wist hij niet. Wat de woedende oude man van plan was, wist hij niet. Denken kon hij niet meer . . . .

Hoe lang het duurde, hij had er geen idee van, maar toen hoorde hij, als van uit de verte de stem van „ouwe Koos”, dezelfde gebarsten stem, maar zo heel anders, zo helemaal zonder dreiging, zeggen:

„Nog eens, jongen, zing dat versje nog eens!”

Japie opende zijn ogen. Werd nu alles toch anders? Nog stond daar „ouwe Koos” voor hem, maar tranen rolden over diens oude wangen. „Nog eens, jongen!”

Toen Japie weer op straat liep, was het bijna donker. Het was zeker al zes uur geweest. Hollen moest hij, maar hij was zo moe, zo verschrikkelijk moe!

Hij had het uitgesnikt in het wonderlijke kamertje van den wonderlijken ouden man, maar het lied nòg een keer zingen, dat was niet meer mogelijk geweest. Trouwens „ouwe Koos” had er verder ook niet meer op aangedrongen. Hij had nog een paar keer in zich zelf gemompeld van:

*Vrede zal op aarde dagen.
Jezus geeft die! Hoort Zijn stem!*

Toen had hij Japie aangekeken, heel lang en heel vreemd en hij had tegen hem gezegd: „Ga jij maar naar huis, jongen. Ga jij maar naar huis! Maar scheld een ouden man nooit meer uit, dat hij in de gevangenis heeft gezeten en plaag niet meer zo! Dan zal het je goed gaan, want je bent niet slecht. Alleen maar erg onnadenkend. Ga nu maar weg!”

En hij had de grendel van de deur geschoven en Japie uitgelaten. Meteen was de deur weer dichtgegaan.

Hoor, daar sloeg een klok. Eén keer. Japie wist er geen eind meer aan. Gelukkig, daar kwam een meneer aan. Nu kon hij het aan dien vragen. Maar wat schrok hij, toen hij hoorde, dat het al half zeven was. En hoe moe hij ook was, hij probeerde het op een holletje te zetten.

Hij wist, dat hij veel te laat was, hij wist, dat de hele mooie middag stuk lag, hij wist ook, dat het helemaal zijn eigen schuld was. Maar hij zag ook heel scherp, hoe wonderlijk God een uitweg had gegeven, toen alles mis ging.

Daar was eindelijk de straat. Moeilijk gingen zijn voeten de laatste honderd meter. Daar was het huis. Aarzelend belde hij, een heel voorzichtig belletje. Haast direct ging de deur open en . . . .:

„Moeder, vader, daar is ie . . . .!”

De kamerdeur vloog open en moeder was al bij hem. Ze wilde op hem mopperen en hem tegelijkertijd knuffelen, maar toen ze zag, hoe bleek hij was, begreep ze ogenblikkelijk, dat er iets met Japie gebeurd was en ze duwde resoluut de anderen op zij, nam den jongen mee naar binnen, tot bij de kachel. Daar hielp ze hem uit zijn jasje en wilde juist beginnen te vragen, toen Japie weer begon te huilen. Hij durfde moeder niet aan te kijken en zei maar steeds:

„Niets vragen, toe, niets vragen!”

Moeder keek vader eens aan, vader keek naar de kinderen. Ze begrepen er niets van. Maar moeder vond, dat het ook dadelijk niet hoefde. Als Japie eerst eens gegeten had, zou er wel een boel veranderen. Ze ging naar de keuken, gauw nog wat voor hem klaar maken, al had ze ook aan tafel gezegd, dat die stoute jongen voor straf geen eten zou krijgen.

Intussen hing Japie meer dan hij zat op de stoel bij

de kachel. Hij rilde. Een van de kinderen opperde de veronderstelling, dat hij misschien in de sloot gelegen had, maar alles aan hem voelde droog aan. Moeder kwam binnen met een bord heerlijke soep, maar Japie kon geen hap naar binnen krijgen. Steeds waren er weer tranen en hij werd al maar kouder. Moeder hakte de knoop door:

„Dan gaat hij nu eerst maar naar bed. Zo erg is het niet, als een jongen voor één keer met een lege maag naar bed gaat. Als hij goed geslapen heeft, kan hij morgen een heleboel vertellen.”

Ze bracht Japie zelf naar bed, gaf vader bevel nog vlug een warme kruik te maken, toen ze voelde, hoe steenkoud de voeten van den jongen waren. Het was net, of hij er niet bij was. Hij lag maar te trillen, had zijn ogen dicht en nu en dan kreunde hij een klein beetje, of hij pijn had.

„Zullen we den dokter maar niet even laten komen?” informeerde vader.

Moeder haalde de schouders op.

„Ik kan er nog zo weinig van zeggen. Laten we nog wat afwachten. Het zal straks wel zakken en dan zullen we ook wel het verhaal te horen krijgen, wat hem overkomen is. Ik geloof niet, dat hij koorts heeft. Hij is alleen maar overstuur . . . .!”

Het werd een heel onrustige avond. Het leek of Japie direct sliep, maar o, wat lag hij al gauw te woelen en te ijlen.

„Ouwe Koos is niet slecht,” hoorden ze hem mompelen, „alleen maar goed . . . . Ik zal het nooit meer doen . . . . nooit meer.”

Zijn stem klonk haast smekend: „Laat u me alsjeblieft los. Meneer, toe, ik zal het nooit . . . . Nee . . . ., nee . . . . néé, niet dóen. Níet dat liedje laten zingen. Dat kan ik niet meer!”

Tot grote verwondering van vader en moeder, die

angstig bij zijn bed zaten, begon hij toen opeens te neuriën: ‚Heerlijk klonk het lied der engelen.’ Toen begon het gemompel weer: ‚Ouwe Koos’ heeft niet in de gevangenis gezeten. Geloof het maar niet, hoor!’

Vader ging een klein lichtje op. Hij riep Dik, het oudere broertje.

„Dik, vertel me eens, hebben jullie vanmiddag ‚ouwe Koos’ geplaagd?”

Dik kreeg een kleur. Vader had het immers vaak genoeg streng verboden.

„Een beetje, vader. Maar hij deed ook zo raar!”

„Daar zullen we het morgen over hebben. Was Japie daar ook bij?”

„Ja vader,” klonk het na een korte aarzeling.

„Was Japie soms weer een van de belhamels?” Vaders stem klonk streng.

„Och, we hebben er allemaal aan meegedaan,” zei Dik, die zijn broertje niet graag verraden wilde.

Vader wist genoeg. Diks halve antwoord had hem de hele waarheid gezegd en hij begreep nu wel, in verband met de wartaal, die Japie uitsloeg, dat de oude man hem op de een of andere manier te pakken had gekregen en zich gewroken had. Wist hij nu nog maar, hoe het gebeurd was!

Om een uur of tien werd Japie rustiger. Hij zuchtte heel diep en sloeg de ogen op. Bij het zien van vader en moeder, die in spanning aan zijn bed zaten, lachte hij een beetje witjes en zei:

„Zo’n hoofdpijn . . . . Krijg ik een beetje water?”

Dat had hij al heel vlug, want vader en moeder stonden tegelijk op om het te pakken. Moeder was het eerst en ze wilde hem, toen hij gedronken had, al lekker weer instoppen, toen vader zei:

„Wacht daar nog even mee, moeder. Laat mij eens een ogenblikje met Japie alleen. Ik zou graag nog wat met hem willen praten!”

50

Moeder ging de kamer uit. Toen zei vader:

„Japie, heb je God al om vergeving gevraagd, voor wat er gebeurd is?”

Vader probéerde het maar. Japie dacht evenwel, dat vader op de een of andere manier alles al wist en aarzelend klonk het:

„Ja, vader. God heeft me immers geholpen!”

„Vertel vader dan eens, jongen, wat er precies gebeurd is. Vader weet lang nog niet alles!”

En moeilijk waren de woorden over Japie's lippen gekomen, met veel lastige tranen, het hele verhaal van het plagen van ,ouwe Koos' en diens wraak.

„. . . . Ik was zo bang, vader, zo vreselijk bang . . . . en ik bad maar steeds, of de Heere me helpen wilde en toen . . . .”

„Nou, wat ,en toen'?” drong vader aan.

Maar Japie was te suf en te moe.

„Ik weet het niet meer. Maar ineens zei ,ouwe Koos', dat ik geen slechte jongen was . . . . en toen heeft hij me laten weggaan . . . . 't Was zo vreselijk!”

Vader dacht een moment na. Zou hij nog even blijven aanhouden en proberen er uit te krijgen, wat Japie nog niet gezegd had? Maar toen hij zich weer naar den jongen wendde, was deze in slaap gevallen, een rustige, diepe slaap.

„Dat kan morgen ook wel,” zei vader in zichzelf. Behoedzaam dekte hij Japie toe, draaide het licht uit en ging op zijn tenen naar beneden.

De andere kinderen waren inmiddels naar bed gegaan. Vader en moeder zaten samen in de huiskamer.

„En ben je wat wijzer geworden?” vroeg moeder, toen vader weer in zijn stoel zat.

Vader vertelde, wat hij gehoord had.

„Nu mis ik nog één schakel. En ik denk, dat ,ouwe Koos' me die morgen nog beter kan geven dan Japie. Ik zal daar dus morgen vroeg eens heenstappen, voor

ik de kans loop, dat hij al weer de weg op is met zijn karretje. Japie heeft den ouden man erg geplaagd. Die heeft Japie meegenomen en het zou zeker met onzen boy slecht zijn afgelopen, als er niet iets gebeurd was . . . . En dat kan Japie zich helemaal niet herinneren. 't Is ook beter misschien, wanneer ik dat van den ander hoor. Want ineens was de oude man helemaal veranderd, hij heeft onzen jongen geen kwaad gedaan en hem zonder meer naar huis gestuurd."

„Slecht afgelopen, vader?" Moeder schrok.

„Ja vrouw, slecht afgelopen, als God onzen jongen niet had gespaard en den oude tot andere gedachten had gebracht. Hij wist niet meer wat hij deed. Ze hebben het vanmiddag wel heel erg bont gemaakt en Japie was zowat haantje-de-voorste."

De volgende morgen ging vader al vroeg op stap. Japie sliep nog. De gebeurtenissen van gister hadden hem zó moe gemaakt, dat hij dwars door alle rumoer van een druk gezin heen sliep. Vader had met moeder afgesproken, dat Japie in ieder geval die dag maar binnen moest blijven. Al had het kwaad zichzelf wel heel zwaar gestraft, toch moest dit ook gebeuren. Hij was immers een uur te laat thuisgekomen.

Bij het huisje van ,ouwe Koos' stopte vader en zocht naar de bel. Die was er niet. Dan maar flink met de deurknop gerammeld. Dat hielp ook, want even later klonk er gestommel en klonk er een stem achter de deur:

„Wie is daar?"

„Goed volk, Koos, doe maar gerust open!" zei vader, zo vriendelijk hij kon.

„Wat moet je van me?" vroeg de stem achterdochtig.

Wat moest vader nu zeggen? Ja, hij wist het al.

„Ik ben de vader van dien jongen van gister!"

Als antwoord hoorde vader de grendel wegschuiven,

de deur ging open en daar stond ,ouwe Koos', krom en oud, een toonbeeld van armoede.

„Kom er in, meneer,” zei hij, „ik wil wel es met je praten!”

Het viel vader tot nu toe allemaal mee. Het zou hem niets verwonderd hebben, wanneer de oude man geweigerd had hem te ontvangen. Hij kwam in hetzelfde kamertje, waar gister Japie in was geweest. De pakken kranten stonden er nog. Het was vader toch even vreemd te moe. Hier had dus gister zijn jongen zulke verschrikkelijke angsten uitgestaan . . . .

„Koos, ik wou eens van je weten, wat er gister gebeurd is. Of eigenlijk wilde ik maar een stukje van je weten. M'n jongen heeft me namelijk bijna alles verteld. Op een kléin stukje na. Dat kon hij niet vertellen, dat schijnt hij zich ook trouwens niet meer te herinneren. En dat moet jíj me zeggen. Waarom heb je den jongen losgelaten, zonder hem ook maar iets kwaad te doen?”

De oude stond stil voor zich uit te kijken. Om zijn mond beefde het een beetje.

„Om dat versie, meneer. Enkel en alleen om dat versie!”

„Welk versje?” vroeg vader in spanning. Zou het dan toch nog gaan om dat scheldliedje, waarin gezinspeeld werd op de gevangenis?

„Dat van ,Vrede zal op aarde dagen', meneer . . . . Dat versie heeft m'n moeder me geleerd, toen ik een klein kind was. M'n moeder was een vrome vrouw, meneer. Wat heb ze niet vóór me gebeden en mèt me gebeden. Maar ik had zo'n harde kop . . . . Ik moest er niets van weten, toen ik wat ouder werd. Ik ben 't helemaal vergeten, al die jaren. Ik heb de mensen gehaat, omdat ze me plaagden. Ik heb nooit in de gevangenis gezeten, geen dag, meneer. En overal werd ik met dat spotliedje nageschreeuwd. Toen heb ik

gezworen me te wreken, aan de eerste, die ik in mijn handen zou krijgen. Het lukte me nóóit. Altijd weer waren ze vlugger dan ik. Tot ik gister uw jongen in m'n handen kreeg . . . . En ik verzeker u, dat ik geen goeie plannen met hem had. Ik wou hem dwingen nog één keer dat versie te zingen. En daarna . . . . nou! En hij durfde niet . . . . en 'k ging naar hem toe. En toen werd hij zo akelig bleek. En ineens begon hij dat versie te zingen: „Heerlijk klonk het lied der engelen!” Ik heb nog ,nee' tegen hem geschreeuwd, want ik wilde dat versie niet, ik moest er niets van hebben. Ik wilde me wréken, éindelijk wréken, na al die jaren. Maar hij hoorde me niet eens, hij stond daar maar zo stil en wit en hij zong maar. En toen zag ik daar m'n moeder achter hem staan en ze zei tegen me: „Koos, wil je je nek nou nog niet buigen? Ik heb zo lang voor je gebeden . . . .” Dat zei ze vroeger ook zo vaak tegen me. En toen . . . . toen raakte ik van de kook, meneer. Ik wist alleen maar dit, dat ik dien jongen, dienzelfden jongen, die me zo getreiterd had, geen kwaad meer doen mocht, omdat ie kwam met de boodschap van m'n moeder . . . . na al die jaren . . . .”

„Je bedoelt met de boodschap van God,” zei vader zacht.

„Ik heb er vannacht niet van kennen slapen, meneer,” vervolgde de oude, „de hele nacht heb ik hier rond gelopen en steeds maar gezegd, dat ik niet wou.

En steeds zei m'n moeder weer tegen me: „Je zult toch wel moeten komen, Koos. Er wordt al zo lang op je gewacht.” En nou weet ik het nòg niet, meneer. Ik durf vandaag de straat niet meer op. De jongens zullen me weer plagen en ik ben bang, meneer. Ik ben zo bang, dat ik me zelf dan niet meer beheersen kan . . . .”

„Hoe oud ben je eigenlijk, Koos?” wilde vader weten.

54

„Drie en zeventig, meneer, en meneer moet me geloven, ik heb het raar gemaakt in de wereld, maar gezeten heb ik nog nóóit, geen dag.”

Het kwam allemaal met dezelfde eentonige, droeve stem. Een oude man met een oude stem, die het verhaal deed van zijn vernielde leven en zijn biddende moeder. Het was lang stil in het kamertje. Toen zei vader:

„Wat ben ik blij, dat het zó gelopen is, Koos. Wat ben ik blij, dat mijn jongen, die aan jou zo veel kwáád gedaan heeft, door Gød gebruikt is, om jou de weg naar huis te leren. Ga eens zitten, man. We moeten rustig met elkaar praten . . . .”

Het was Kerstmorgen. Over het stadje beierden de kerkklokken. Ze zonden hun klanken de koude morgen in en drongen door in alle huizen, bij de rijken en bij de armen, bij de blijden en de droeven. ‚Kom dan’, zeiden de klokken, ‚kom dan en aanbid het kindeke in de kribbe van Bethlehem.’

Met vader en moeder ging Japie naar de kerk. Anders mocht hij altijd met de andere kinderen mee, nu moest hij speciaal bij vader en moeder blijven. Hij vond het niets erg. Ook de dag van gister was hem niet lang gevallen. Hij had niet eens meer aangedrongen, toen moeder zei, dat hij niet naar buiten mocht. Veel zin had hij niet. In zijn hoofd was zo’n raar licht gevoel, net of hij steeds een beetje duizelig zou worden . . . .

De naam van ‚ouwe Koos’ was helemaal niet meer genoemd. Moeder had de anderen ten strengste verboden er met Japie over te spreken. Ook had ze hem helemaal niet verteld, dat vader naar den ouden man was toegegaan en met hem gesproken had . . . .

Japie voelde zich best veilig tussen vader en moeder. Hij keek om zich heen. Zou nu geen van al die mensen hier weten, wat er gebeurd was? Zéker niet!

Dat wisten alleen vader en moeder — en de Heere God. Maar God had hem vergeven. Dat wist Japie zo stellig. Anders was hij niet zo wonderlijk gered eergisteren. Hoor, het orgel, hoor al die klanken, die steeds weer samenvloeiden tot het ‚Ere zij God‘. Steeds voller werd het. Daar had je Bram met zijn vader en moeder, daar was Arie, daar . . . . en ineens trok hij wit weg. Hij greep moeder bij haar arm.

„Moeder,“ zei hij hees en hij keek haar aan, alsof hij hulp zocht.

Want daar kwam langzaam, met gebogen hoofd een oud man, — ‚ouwe Koos‘ . . . .

„Ja jongen,“ zei moeder toen zacht, „die is ook thuis gekomen. Uit het kwaad, dat jij hebt aangesticht, heeft God het goede laten voortkomen. Dit is het begin. Vader zal zorgen, dat hij geholpen wordt, die stakkerd.“

Japie zat maar stil te kijken. Hij zag den ouden man in een bank klimmen, hij zag, dat hij ging zitten. Hij vergat alles om zich heen. Het drong niet tot hem door, dat de dominee op de preekstoel kwam, dat het orgel ophield met spelen . . . .

Toen het heel stil was in de kerk, hoorde hij opeens woorden en het klonk hem, of ze uit de hemel kwamen:

Genade zij U en vrede, van God onzen Vader
en van onzen Heere Jezus Christus en van den
Heiligen Geest, Amen.

Toen pas drong in volle heerlijkheid tot Japie door, dat het Kerstfeest was, voor hem, maar óók voor ‚ouwe Koos‘.

2 Hij zoekt het verlorene

Jan van Groningen

Midden in het Duitse bergland, ver van het rumoer der stad, stond de pastorie. Twee grote ramen met kleine ruiten zagen uit op de hobbelige straatweg. Langs die straatweg en verspreid langs enkele bergpaden, woonden de leden der gemeente, eenvoudige en goedhartige bergbewoners. Zij hadden zeer veel achting voor hun ouden dominee, want hij was een vroom en flink man.

In tijden van ziekte en nood klopte men nimmer tevergeefs aan zijn deur. Als een trouw en gehoorzaam dienaar van zijn Koning, stond hij dag en nacht gereed om te helpen.

Niemand was beter bekend met de wegen en paden, die heenleidden naar de eenzame hoeven, dan hij. Gewapend met een stevige stok beklom hij onvermoeid de steenachtige paden om hulp en troost te brengen, waar die gevraagd werden. Maar als de weg ver was en moeilijk, werd de trouwe schimmel uit de stal gehaald en dan zag men den predikant voorbijkleppen, de driekante steek op, het bekende manteltje om.

Maar de domineesvrouw, die alleen achterbleef, had het dikwijls eenzaam in de pastorie. Vooral des winters, als de duisternis vroeg inviel en haar man maar wegbleef, stelde ze zich allerlei narigheden voor, die hem konden overkomen.

In die tijd waren de bergstreken verre van veilig.

Dus was de dominese niet eerder gerust, voor zij de hoefslag van de schimmel vernam.

Op een keer echter kwam het paard thuis zonder zijn berijder. En dat zullen we nu horen.

Op een mooie morgen zat de predikant een poosje
59

voor het venster, stil genietend van een lekkere pijp en het mooie uitzicht. De zon kleurde de bergen, de vogels zongen in de boomgaard en hoe vredig stak de spits van het kerktorentje boven de bomen uit.

Deze liefelijke rust werd gestoord toen een wagen naderde waarop een paar soldaten zaten met een misdadiger in hun midden.

De predikant schrok op uit zijn gepeins en blies de rookwolken weg om beter te kunnen zien. Als een hoopje ellende zat de gevangene, aan handen en voeten gebonden, tussen zijn bewakers. Z'n ene hand had men zoveel bewegingsvrijheid gegeven, dat ze een pijp kon vasthouden. Maar de pijp was leeg.

Vlak voor de pastorie gekomen sloeg de misdadiger zijn ogen op en ontdekte achter het venster den roken-den man.

„Hé! Dominee!” schreeuwde hij. „Hebt u niet een pijpje tabak voor me?”

De smekende blik ontroerde den predikant.

Hij stond vlug op en opende het raam.

„Houdt even stil, mannen!” zo klonk zijn forse stem.

Daar het er niet op aankwam of de gevangene een kwartiertje vroeger of later achter de traliën werd gesloten, voldeden de soldaten onmiddellijk aan het verzoek.

De predikant kwam naar buiten met een pakje tabak.

„Hier, arme man,” zei hij vriendelijk, „neem dit van me aan. Ik hoop, dat het je wat troosten mag in je droeve toestand. Wat je misdaan hebt, weet ik niet, maar God zij je genadig; Hij beware je voor erger kwaad.”

De man was buitengewoon dankbaar en toen de wagen reeds lang achter de bergen was verdwenen, zag de dominee nog zijn stralende ogen.

Maar de domineesvrouw dacht er anders over.

Ze beknorde haar man, omdat hij zijn goede tabak weg gaf aan zo'n kerel. In ieder geval was één pijp vol meer dan voldoende geweest.

Vele, vele jaren gingen voorbij.

De pastorie stond aan de straatweg tussen de bergen en de leraar verrichtte nog steeds met liefde zijn schone arbeid onder Gods volk.

Laat op een avond werd er driftig op de deur geklopt. Een huiswaarts kerende dorpling bracht een dringende boodschap. Of dominee spoedig bij den ouden Nicolaas wilde komen; hij lag op sterven.

Nicolaas woonde echter ver buiten het dorp en daar de zon juist wegzonk achter het geboomte, werd de vrouw des huizes met zorg vervuld. Haar man echter bedacht zich geen ogenblik. Zou hij zich door vrees en bezorgdheid laten afhouden van zijn plicht? Zonder de minste aarzeling begon hij toebereidselen te maken voor de tocht.

„Ga toch niet, man!” waarschuwde de vrouw. „Het is bijna nacht en je weet hoe onveilig de bossen zijn met al dat roversgespuis. Stel het uit tot morgen!”

Ze had echter ook onmiddellijk spijt van haar bange woorden; ze wist immers hoe hij duisternis en gevaar zou trotseren voor dezen stervende. Met haar angst maakte zij de tocht alleen maar moeilijker voor hem.

„Wees niet ongerust, vrouwtje,” zo zei hij. „God roept mij; Hij zal me ook geleiden.”

Toen de predikant weg reed, was de zon ondertussen geheel ondergegaan. Hoewel de maan nog niet aan het opkomen was en de donkerte onder de bomen de tocht ten zeerste bemoeilijkte, vervolgde de schimmel met rustige zekerheid zijn weg en bracht zijn berijder veilig bij het huis van bestemming.

Een trek van vreugde kwam op het gelaat van den zieke toen de predikant zich boog over zijn bed.

Zij spraken samen over het vaderhuis daarboven, met zijn vele woningen en over de vreugde, die aanstaande is voor hem, wien daar een plaats werd bereid.

De predikant zond een innig gebed op tot God en smeekte om Zijn genade voor den stervende.

Toen de dominee meende, dat hij hier zijn taak had volbracht en alles verder aan den Heere moest overlaten, trad de zoon naar voren en zei: „Vader wilde u nog iets zeggen.”

„Aarzel niet, mijn broeder,” moedigde de dominee den ouden man aan.

Met enige moeite sprak de stervende:

„Zoals u weet, dominee, heb ik nòg een zoon . . . .”

„Andries,” vulde de predikant aan.

„Juist, dominee, ik bedoel Andries. U hebt hem nog als lid der gemeente aangenomen. Maar ach, hij is de verkeerde weg opgegaan en bezocht liever de herberg dan de kerk. U weet dat. Het geld, dat hem van zijn moeders erfdeel toekwam, bracht hij er door; toen ging hij de wijde wereld in. Nu is hij een verloren zoon. Lang heb ik op zijn terugkeer gewacht, maar tevergeefs. Mocht u hem ooit nog terugzien, dominee, zeg hem dan, dat ik hem alles, àlles heb vergeven en dat ik hem hoop terug te zien, hier boven.”

Vermoeid zweeg de oude.

De predikant greep zijn hand en zei, diep bewogen: „Ik beloof het u, mijn broeder; ik beloof het u; bij God zijn alle dingen mogelijk.”

Nicolaas was nu zeer getroost en de dominee kon vertrekken.

Terwijl het paard gezadeld werd, zei de zoon: „Dominee, het is reeds laat; u mag niet alleen vertrekken; laat me u een eindweegs vergezellen.”

Dit keurde de predikant goed en het tweetal nam toen het voetpad door de bergen omdat dat nader was dan de straatweg.

„Vader is nu veel rustiger geworden,” zei de jonge man.

„De meeste zorg maakte hij zich over Andries.”

Ze spraken verder weinig en bereikten weldra het hoogste gedeelte van de bergweg.

Hier stond de predikant stil en zei: „Keer nu terug mijn vriend, ik ben niet ver meer van huis en je vader zal je nodig hebben.”

Toen de jongen nog moeite deed om den predikant verder te mogen vergezellen, weigerde deze beslist en zei: „Door de dalkloof kun je de toren reeds zien in het maanlicht; ik heb verder een gemakkelijke rit en ben vlug thuis.”

Toen scheidden ze.

De weg naar beneden was evenwel slecht en hoewel de maan haar zachte glans uitgoot over berg en bos, was het onder de bomen toch vrij donker, zodat de schimmel langzaam vorderde.

Het pad werd smaller, het struikgewas dichter.

Zwarte diepten grijsden aan beide kanten. Wat huisde er in die wildernis?

De ruiter begon nu sterk te verlangen naar de veilige pastorie. Zijn vrouw stond zeker te luisteren aan het venster.

Plotseling klonk uit de struiken een krachtig „Halt!”

Paard en ruiter schrokken hevig en schoten met een vaart vooruit.

Direct daarop knalde een schot. Een kogel suisde over de steek van den dominee en kwam terecht in een boom. Het paard maakte een onverwachte zijsprong, wierp zijn berijder uit het zadel en galoppeerde weg. De predikant tuimelde in de struiken en wachtte daar in angst zijn belagers af. Spoedig vonden ze hem. Het waren twee kerels met zwartgemaakte gezichten.

„Uw geld!” schreeuwde de een.

Toen de dominee bemerkte, dat hij geen armen of

benen gebroken had keerde zijn moed terug. Met grote dankbaarheid constateerde hij, dat althans de schimmel ontkomen was en dat hij zichzelf maar weinig had bezeerd.

Zonder moeite maakten de aanranders zich meester van geldbeurs en horloge maar ontdekten tevens tot hun teleurstelling, dat ze een dominee te pakken hadden. Een rijk grondbezitter was hun liever geweest.

Na kort beraad werd besloten hun prooi mee te voeren; misschien viel er een goed losgeld te verdienen. De landlieden zouden immers niets onbeproefd laten om hun herder terug te krijgen.

Met gebonden handen werd de arme predikant nu dieper het bos ingevoerd.

Daar de kerels zwegen als het graf, had hij gelegenheid om over zijn toestand na te denken.

Hoe moest het zijn vrouw wel te moede zijn als straks de schimmel thuiskwam, zonder zijn berijder? Met een gebed in het hart zag hij op naar de sterren. De Heere zou hen niet verlaten. Was hij niet uitgegaan in dienst van zijn hemelsen Vader? Zonder Diens wil konden ook deze rovers geen haar van zijn hoofd krenken.

Ze zouden hem geleiden voor hun hoofdman.

Die zou vragen stellen en zijn vonnis uitspreken.

„Leg mij de woorden in de mond, Heere, die ik dan spreken moet,” zo bad hij.

In het diepst van het woud hielden ze halt en bonden den predikant een blinddoek voor de ogen.

Nu ging zijn weg helemáál door de duisternis, maar in zijn hart was het licht.

Een der rovers greep vaster zijn arm en duwde hem voort. 't Ging naar beneden, alsof ze verscheiden trappen afdaalden.

Ergens in de diepte werd de blinddoek afgerukt.

Een kort gefluit klonk, een valluik opende zich en de predikant blikte in het rovershol.

Een vuur van dennetakken verlichtte de onguertronies van een dertigtal mannen. Grillige schaduwen dansten langs de grauwe wanden.

Op een omgekeerd vat zat de hoofdman.

De nieuwsgierigheid, die een ogenblik op aller gelaat te lezen stond, maakte spoedig plaats voor een trek van teleurstelling, toen men den gevangene goed had bekeken.

„Wat!” schreeuwde er een. „Bringen jullie een dominee mee, om voor ons te preken?!”

De bende lachte. Alleen de hoofdman behield zijn waardigheid en gebod op barse toon den gevangene voor hem te leiden.

„Een dominee behoef je me niet te brengen!” riep hij woedend. „Met dat soort wil ik niets te maken hebben! Weg met dien kerel!”

„Maar hoofdman!” riep weer een ander. „Ben je razend? Die dominee is geld waard! De boeren zullen hem terugkopen!”

„Zwijg!” bulderde de hoofdman. „Of ik sla je mond dicht!”

Toen hij echter den predikant goed in de ogen had gezien, veranderde de woestaard van toon.

„Ik ken u!” zei hij plotseling.

De dominee trok de schouders op.

„En u kent ook mij!” vervolgde de rover.

„Ik heb niet de eer,” zei de gevangene kortaf.

„Toch ken ik u . . . en nu zal ik u vergelden, wat u eenmaal aan mij gedaan hebt.”

Deze ernstige woorden deden den predikant rillen van schrik. Bedoelde de rover dat hij zich zou wreken, omdat de predikant eens ergens tegen hem had getuigd?

„Mijn leven is in Gods hand,” zei hij, zo kalm

mogelijk. „Doe wat u wilt, maar denk er aan dat u eenmaal rekenschap zult moeten afleggen van uw daden!”

„Zie je wel?” spotte iemand. „Hij preekt al en dreigt ons met de hel!”

„Dominee,” zei de aanvoerder, „herinnert u zich, dat u eens een pakje tabak hebt gegeven aan een gevangene, die uw woning voorbij reed?”

De ogen van den predikant lichtten op.

„Ja . . . ,” zei hij, „dat weet ik nog heel goed.”

„Ik was die gevangene,” vervolgde de rover.

„Nooit zal ik die vriendelijke daad van u vergeten. Laat me u nu belonen. U bent vrij!”

En den beiden rovers beval hij, de gestolen voorwerpen terug te geven.

„Wat deed u nog zo laat op pad?” vroeg de hoofdman nog.

„Ik bezocht een stervende, den ouden Nicolaas. En ik wenste wel, hoofdman, dat u en al uw makkers eenmaal zulk een rustig sterfbed moogt hebben als deze grijsaard.”

„Och,” was het ruwe antwoord. „Maak ons niet benauwd, dominee; ons wachten toch eenmaal galg en rad!”

„Maar denk aan uw arme ziel, hoofdman, en vergeet niet, dat er nog vergeving is voor den grootsten zondaar in het bloed van Jezus Christus!”

De bende werd rumoerig.

„Gooi die fijne er uit!” werd er gebruld.

Nadat de hoofdman hem de hand ten afscheid had gereikt, kreeg een der bendeleden opdracht hem als gids te dienen.

Het was reeds middernacht toen de twee mannen zwijsend door het bos gingen.

Eindelijk vroeg de rover: „Leeft de oude Nicolaas nog?”

„Ja,” was het antwoord. „Hij leeft nog, maar lang zal hij het niet meer maken. Ken je hem?”

„Ja,” zei de ander, aarzelend. „Heel goed zelfs.”

De dominee bleef staan en zag zijn geleider in het gelaat. De maan brak door de wolken.

„Jij bent Andries!” zei de dominee plotseling.

„Ja, helaas, die ben ik . . . .”

Toen vertelde de predikant van Nicolaas' ziekbed, van zijn liefde voor zijn verloren zoon, en getrouw bracht hij de woorden van den stervenden vader over.

Toen barstte Andries in tranen uit en schreide als een kind.

De predikant trachtte den armen zondaar te troosten en sprak van Hem, Die eenmaal op aarde kwam om het verlorene te zoeken en te redden.

„Ach dominee, kon ik er maar af komen, maar ik moet terug, anders vermoorden ze me!”

„Ik zal je helpen, vriend; wees niet bang; je bent nu mijn gevangene, geef me onmiddellijk je pistool en dolk!”

Andries gehoorzaamde werktuigelijk.

De dominee nam de vreselijke wapens aan, stak het mes in een holle boom en het pistool in zijn zak.

Aan de uitgang van het woud ontmoetten ze een troep mannen, voorzien van brandende fakkels en lantaarns. Het waren de boeren, uitgetrokken met hooivorken en dorsvlegels om hun predikant op te sporen.

„Mannen!” riep de dominee. „Ik dank u hartelijk voor de moeite; vraag me echter niet naar mijn kameraad.”

Toen Andries reeds sliep op het zachte bed in de pastorie, luisterde de domineesvrouw naar het avontuurlijke verhaal van haar man.

Ze huiverde.

Wat voor een mens hadden ze nu onder hun dak?
Een rover!

Maar . . . . toch ook een verloren zoon, die misschien
op weg was, om terug te keren naar zijn vader.

En was het niet de hemelse Vader die alles zo
wonderlijk had geleid?

Ten slotte gaf ze haar man gelijk en bekende ze: „Je
hebt toch Gods wil gedaan, lieve man!”

3. De Kerstvacantie van Frans Deelman

H. te Merwe

